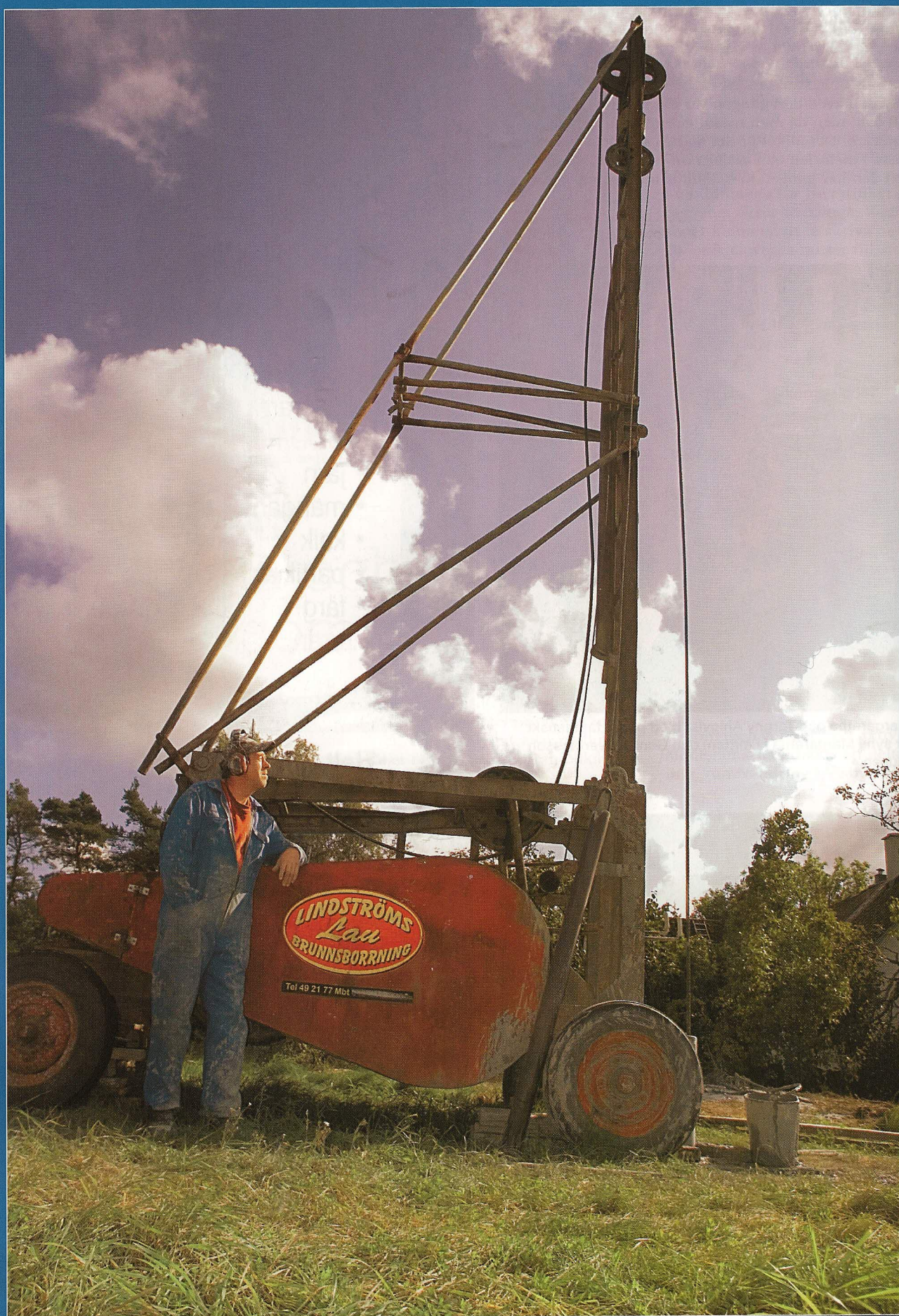


Sveriges siste ekoborrare



Bo Lindström

den siste ekoborraren

Ekoproduktion. Ekobönder. Ekomat. Knappt någon höjer på ögonbrynen längre - det är nästintill självförklarande begrepp. Men ekoborrare? Har någon hört talas om sådana i dessa tidevarv när maskinerna låter som ett mindre jetplan!

En som utan vidare skulle kunna kalla sig ekoborrare finns på Gotland - förmodligen den siste av sitt slag som fortfarande tjänar sitt levebröd på att vara just en ekoborrare.

"Ba-bank, ba-bank, ba-bank..."

De metalliska stötarna och rasslet från ställinor och drivhjul blandas med sensommarfriden på ängen bakom det vitputsade torpet i Grötlingbo på södra Gotland.

"Bank, bank, bank..."

Det är slut på friden. Ställinor måste släppas efter.

"Ba-bank, ba-bank, ba-bank..."

Sådärja. Friden är återställd. Mejseln når åter ner till berget.

Det är Sveriges veterligen sista kommersiella linstötmaskin som driver sig ner i kalkstenen med en fart av närmare metern i timmen.

Den som kör maskinen, som både ser ut och låter som om den var nyligen utrullad från något industrimuseum, är Bo Lindström - brunnsbörare i andra generationen från Lau på sydöstra Gotland.

Det räcker med 7,5 hästkrafter

Men varför i all världen borrar han efter vatten med en teknik som i stort sett varenda professionell brunnsbörare i Sverige övergav för över trettio år sedan?

- Det är billigare, konstaterar Bo Lindström lakoniskt.

- Maskinen kostar mycket mindre än en kompressormaskin.

- Och så är det miljövänligt i och med att maskinen går på el i stället för diesel. Och för att det går åt mindre energi - den här maskinen drivs med en motor på 7,5 hästkrafter medan en kompressordriven kräver 500 hästkrafter till kompressorn och 100 hästkrafter till riggen.

Det låter ju som ett självklart val, särskilt i dessa energi- och miljömedvetna tider. För att inte tala om att vara prismedveten när dieseln har varit uppe och nosat på 15 kronor litern.

Alltså måste det finnas en hake. Varför använder inte alla en linstöt?

Effektivitet inte viktigast

- Allt ska vara så effektivt i dag, det ska gå så snabbt. Och det är ingen som vill stå så här och glo, filosoferar Bo Lindström.

Nu är det ju inte så att han bara "står och glor". Med jämna mellanrum ska linan sträckas, mejseln måste upp och hålet tömmas på borrslem.

Men visst är också själva arbetstempot är en smula musealt - det finns till exempel ganska gott om tid att småprata med en nyfiken reporter, eller nyfikna kunder för den delen.

Det är dock en poäng, det där med tiden, för arbetstid är pengar. Och frågan är vilken maskin som förbrukar mest energi - en kraftfull maskin som arbetar fort eller en liten som måste hålla på länge?

Ekonomisk fördel med linstöt

Lite huvudräkning visar dock att den lilla maskinen vinner överlägset: för samma borrhål behöver linstötmaskinen bara runt en tiondel av vad kompressormaskinen gör.

I reda pengar betyder det att Bo Lindström tar ungefär 6 000 kronor för själva borrhningen av ett hål på 30 meter.

- Jag hinner med mellan fyra och åtta meter per dag, beroende på var det är, så det tar ungefär en vecka för ett normalt hål, säger han.

Brunnsbörning i blodet

Att Bo Lindström blev brunnsbörare var ingen slump. Det var en del av arvet från hans far, Nils Lindström.

- Pappa var brunnsbörare och jordbrukare. Jag fick vara med och hjälpa till från det att jag var liten i slutet av 50-talet, berättar Bo Lindström.

- Pappa hade en gammal borr som stod på en lastbil och drevs av en tändkulemotor. Borren lyftes inte av linan utan av två hjul som var fjäderbelastade och styrdes av ett excenterhjul. Den maskinen tog slut på 70-talet.

1977 registrerade Bo Lindström sin egen firma och köpte den maskin som han använder än i dag.

- Den byggdes av Taxnäsfabriken i Göteborg 1961 eller 1962 och köptes begagnad av Nils-Evert Larsson i Lau i mitten av 60-talet. När Nils-Evert dog blev den till salu. I och med att jag hade hjälpt honom kunde jag hantera den, och jag köpte den för 10 000 kronor. "Tillfället gör tjuven", säger Bo Lindström.

Billigt underhåll

Maskinen är mycket användbar trots sin ålder, och kan drivas också av en traktor. Dessutom går det att koppla en pump till den, så att man kan borra i praktiken var som helst.

Problemet med att vara den ende i Sverige som använder en linstötmaskin är reservdelar. Även den finaste kvaliteten har en begränsad livslängd.



Tel 49 21 77 Mbt



BORRMEJSELN faller fritt i borrhålet och slår sönder berget. Förr var det bysmedens uppgift att hålla den i trim, men numera får Bo klara allt underhåll på egen hand. Det finns ju ingen annan som kan göra det bättre än han!

- Den senaste delen som jag kunde köpa ny var toppfjädrarna, någon gång på 80-talet. Det gäller att leta på skrotar och att ha kontakter på fastlandet, konstaterar Bo Lindström.

- Men kullagren är standard och inga problem, och vajern, som är 19 millimeter och vänsterslagen, kan man beställa. Den här maskinen kan jag hålla liv i under hela min tid.

En maskin för en fixare

En ständig syssla för en linstötbörare är att hålla mejslarna i trim. Även i lösa bergarter slits de, ibland till och med snabbare än i hårda.

Fortsättning på nästa sida...

